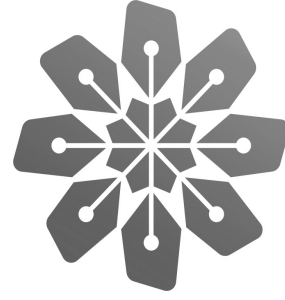

İnformasiya cəmiyyəti ifadəsi son illərdə tez-tez istifadə olunan anlayışlardan biridir. Bu konsepsiya rabitə və informasiya texnologiyalarının inkişafı ilə formalaşan yeni sosial quruluşu ifadə edir. İnformasiya cəmiyyətində insanlar informasiyanın daimi inkişafda olma xarakterinə görə davamlı olaraq məlumat alırlar, bu da onları daim təkmilləşdirir. Beləcə informasiya qəbulu aktiv insan olma xüsusiyyətini qazandırır. İnformasiya-kommunikasiya texnologiyalarının sürətli inkişafı informasiya cəmiyyətinin yüksəlişinə təkan verən amillərdir.

sürətlənir, məsafələr qısalmır, məhsuldarlıq artır. Lakin həttə bu əsrdə belə bu potensial çoxları üçün əlçat-

məlumatlara verilən addır. İnformasiya ümumi ola bilər, hər hansı sahəyə aid ola bilər, hər hansı faktı əhatə edə bilər.

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "informasiya və kommunikasiya texnologiyalarının inkişaf etdirilməsi" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb.

İnformasiya cəmiyyəti: haradan haraya...

İnformasiya cəmiyyəti — əhalinin böyük hissəsinin müasir informasiya texnologiyalarından istifadə etməklə informasiyanın, ən əsası isə onun ali forması olan biliyin istehsalı, saxlanması, emalı və ötürülməsi ilə məşğul olduğu cəmiyyətdir. İnformasiya cəmiyyətinə xas olan münasibətlər informasiyalaşdırma prosesinin uğurlu başa çatdırılması nəticəsində formalaşır.

Cəmiyyətin həyatında informasiya və biliyin rolunun artması, daxili məhsulların axınında informasiya kommunikasiyalarının, məhsullarının və xidmətlərinin payının artması, insanların effektiv informasiya qarşılıqlı əlaqələrini, dünya informasiya resurslarına müraciətlərini təmin edən və onların informasiya məhsullarına və xidmətlərinə olan tələbatlarını təmin edən global informasiya fəzasının yaradılması informasiya cəmiyyətinin əsas proseslərindəndir. Kommunikasiya texnologiyasındakı inkişaf informasiya cəmiyyətinə keçiddə ən böyük amil oldu.

İnformasiya cəmiyyəti, əsas istehsal faktorunun informasiya olduğu və informasiyanın emalı və mühavizə edilməsində kompüter və kommunikasiya texnologiyalarına əsaslanan sosial quruluşdur. Bu gün informasiya cəmiyyətinin yeri və əhəmiyyəti kifayət qədər yüksəkdir. Rəqəmsal texnologiyalar cəmiyyətin hər bir sektorunda inkişafı sürətləndirmək gücünə malikdir. Onun sayəsində işlər

maz olaraq qalır. Hələ də kommunikativ imkanı olmayan olmayan 2,6 milyard insan var. İnternet və rəqəmsal cihazların əlçatanlığı ilə bağlı boşluqlar, eləcə də məhdud rəqəmsal bacarıqlar xüsusilə qadınların və qızların bugünkü iqtisadiyyatda təmsil olunmamasına rəvac verir.

17 may tarixi 1969-cu ildən bəri "Ümumdünya Telekomunikasiya Günü" kimi qeyd olunur. 2010-cu ildən sonra bu günün adı "Ümumdünya Telekomunikasiya və İnformasiya Cəmiyyəti Günü" kimi qeyd olunur. Günüün əsas devizi isə "informasiya və kommunikasiya texnologiyaları ilə daha yaxşı həyat"dır. 1970-ci ildən bəri baş verən informasiya inqilabı prosesində ən mühüm mənbə informasiyadır. İnformasiyanın artması sürətli, dəyişkənliyi çevikdir. İnformasiya cəmiyyətində sürətli dəyişiklik və inkişaf sosial həyatın ən mühüm xüsusiyyətlərindəndir.

Dövrümüzün reallığı olan kommunikasiya və informasiyanın əhəmiyyəti hər gün daha da artır. Yaşadığımız dövrdə telekommunikasiya, informasiya texnologiyaları o qədər sürətlə inkişaf edir ki, bu sürətə ayaq uydurmaq günü-gündən çətinləşir. Əgər bu sürətlə davam edəcəksə yaxın gələcəkdə telekommunikasiya əsərində hansı inkişaf baş verəcək və bunun nəticəsi insanlar üçün necə olacaq?

İnformasiya insan şüurunun qavraya biləcəyi bütün faktlara,

İnformasiya sonsuzdur, sərhədsizdir. Bu gün biz mövcud informasiyanın hər an çoxaldıldığı, təhrif edildiyi və hətta çox fərqli şəkildə təqdim edildiyi sayızsız-hesabsız nümunələr görürük. Xüsusilə sosial şəbəkələr informasiya cəmiyyəti üçün hədə rolunu oynayır.

İnformasiya cəmiyyətində kəmiyyət keyfiyyətin önünə keçməməlidir, lakin keçir. Rabitə əsərində informasiya əldə etmək asanlığının artması dezinformasiyanı artırır, amma artırmamalıdır. İnsanlar informasiyanın dəqiqliyini araşdırmaq əziyyətinə qatlaşmırlar, lakin qatlaşmalıdırlar, Kütləvi İnformasiya Vəsitələri yalan məlumat yaymamalıdırlar, amma reyting xətrinə bunu edirlər. Beləcə, informasiya cəmiyyətində çirklə mühit yaranır. Beləcə informasiya əldə etmək, məlumatlı olmaq, araşdırmaq, təsdiq almaq və düzgün məlumat əldə etmək kimi yanaşma tərzii demək olar ki, yox olur.

İnformasiya cəmiyyətində prioritet qurum və şirkətlərin ictimaiyyətə açıqlama ilə bağlı öhdəliklərini yerinə yetirməsini təmin etmək və məlumatlara çıxışı asanlaşdırmaqdır. Habelə şirkətlərin kommersiya fəaliyyəti və maliyyə vəziyyəti ilə bağlı mühüm məlumatların şəffaf şəkildə paylaşılması təmin etmək də əsasdır.

İnformasiya insanlara özünə inam qazandırır, hadisələri qabaqdan görmə imkanı yaradır. İnformasiyalı adamın özünə inamı təkəbbür deyil, bu, möhkəm təməl-

lərə söykənən bir cəsərdir. Məsələn, həkim bilir ki, xəstəsinə ən uyğun müalicə nədir, müəllim bilir ki imtahanda uşaqlara ən çox hansı mövzuda sual düşə bilər, mühəndiz bilir ki binanı necə möhkəm inşa etməlidir ki təbii fəlakətlərə dözümlü olsun. Bax, bu informasiyalar onlara peşəkar bir cəsəret verir.

Bir neçə gün öncə BMT-nin rəsmi saytında bu gün haqqında paylaşılan məlumatda bildirilirdi ki, bu il Ümumdünya Telekomunikasiya və İnformasiya Cəmiyyəti Günü Beynəlxalq Telekomunikasiya İttifaqının 160 illiyini qeyd edir. Teleqrafdan radioya, internetdən süni intellektə qədər texnologiya bizim yaşamaq, işləmək alqoritmimizi və əlaqə vasitələrimizi dəyişdirdi. Bu il rəqəmsal transformasiyada gender bərabərliyinə diqqət yetirilməsi məsələsini qabardan

təşkilat qadınlar və qızların gələcəyimizi formalaşdıran sahələrdə - elm və texnologiyada ciddi şəkildə təmsil olunmadığından narahatdır.

Bildirilir ki, bu ədalətsizlik hamımıza ziyan vurur. Biz təcili olaraq hamı üçün rəqəmsal bacarıqlara çıxış asanlığına sərmayə qoymalıyıq, qadınların həyatını yaxşılaşdırmaq üçün texnologiyanın potensialından istifadə etməsini təmin etməliyik, onların texnologiya sektorunda tam iştirakını və liderliyini əngəlləyən maneələri aradan qaldırmalıyıq, və gender əsaslı zorakılığın bütün formalarının aradan qaldırılması üçün işləməyə davam etməliyik. Paylaşımın devizi belədir: "Gəlin birlikdə rəqəmsal transformasiyanın tərəqqi, inklüzivlik və bərabərlik üçün güc olmasına kömək edək".

Lalə Mehralı

